

למי יש סבלנות לסובלנות?

היום מצוין בעולם יום הסובלנות הבינלאומי. ובישראל? נו, למי יש כוח לעניין החינוכי והטרחני הזה. אנשי ארגונים לשינוי חברתי, הנאבקים על זכויותיהם של יוצאי אתיופיה, עובדים זרים, אנשים עם מוגבלויות, אזרחים ערבים וילדים עולים, מתעקשים שהיום הזה חיוני גם כאן

פורסם: 16.11.05, 08:45

הידעתם? היום, כמו בכל 16 בנובמבר, מצוין ברחבי העולם [יום הסובלנות הבינלאומי](#). את אירועי היום, אחד מכ-30 ימי מודעות המתמסרים לנושאים דוגמת מאבק באלימות במשפחה, זכויות האדם, ביעור הבערות, השונות הביולוגית וכהנה, מוביל ארגון [אונסקו](#) של האו"ם, העוסק בחינוך, מדע ותרבות. [חסות](#), מוסדות חינוך, ארגונים ומקומות עבודה יבחנו היום בנכונות להכיר בזכות הקיום של דעות, אמונות וצורות התנהגות שונות.

אבל יש להניח שלא ידעתם. שכן עבורנו יום הסובלנות הוא יום ככל הימים, לכל היותר [המלצה מנומסת](#) בחוזר מנכ"ל של משרד החינוך. לבד מעמותת "זמ"ה" שערכה רב שיח ציבורי בשיתוף עם עיריית מודיעין, איש לא טרח לציין את היום בארץ. שהרי סובלנות היא עסק טרחני, מילה טובת לב וחינוכית מאין כמוה המשמשת לרוב מורות בבית הספר היסודי. מה לה ולחוסר הסבלנות הישראלי?

"במובן הרחב שלו המושג 'סובלנות' מגלם גישה אקטיבית לחיים, גישה שזרה לרבים מהישראלים", אומרים אנשי מרכז "אג'דה", שמנסים לקדם מודעות ציבורית ותקשורתית לנושאים חברתיים ולהעניק מקום ומשקל לקבוצות מוחלשות בישראל. "לא מדובר רק בקבלה פסיבית של מי שאינו חושב או פועל כמונו, אלא במאבק אקטיבי על זכויות עובד הקבלן, העובדת הזרה, האזרח הערבי, השכנה האתיופית והבחור בכסא גלגלים. סובלנות היא לא 'לסבול' את האחר, אלא לספק במה לגיטימציה ושותפות מלאה לקבוצת שהחברה בדרך-כלל נוטה להתעלם מהן".

למה צריך לציין בישראל את יום הסובלנות הבינלאומי? בגלל שהחברה הישראלית מורכבת מקהילות הנלחמות על שוויון זכויות, על הכרה בצורכיהן, על עצם נוכחותן. על השאלה הזו השיבו אנשי ארגונים לשינוי חברתי, בהם עמותת המספקת סיוע משפטי ליוצאי אתיופיה, אגודה למען ילדים עולים, מרכז לזכויות אנשים עם מוגבלויות, ארגון סיוע לעובדים זרים, ארגון הפועל לשוויון אזרחי בין יהודים וערבים וארגון גאה, הנאבקים מידי יום על מקומן של האוכלוסיות שבשמן הם פועלים.

"בגלל שלצערנו, בישראל עדיין לא מובן מאליו שאנשים עם מוגבלות הם אזרחים שווים זכויות, ושלא עושים להם טובה כש'נותנים להם לחיות'. בגלל שלצערנו, הסובלנות היא נר לרגלנו ורוממות השוויון בגרוננו, כל עוד בחורה נכה לא תתחתן עם בננו. בגלל שלצערנו, מעסיק רק מעלה בדעתו להעסיק אדם עיוור וכבר מתמלא בדאגות: "מה אני צריך, שיפול לי כל בוקר במדרגות"? בגלל שלצערנו, אלפי אנשים עם מוגבלות שכלית גרים במוסדות המוניים ונידחים, כי אם חלילה היו גרים באזורים יוקרתיים יותר מחירי הדירות היו צונחים. בגלל שלצערנו, למרות שיש מקומות חנייה לנכים, נהגים חונים בהם ומבטיחים "אל תעשה עניין, זה רק לשתי דקות". (אורן גנור, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות "[בזכות](#)")

"בגלל שאנשים מסוגים שונים, ביניהם עולים, לפעמים עולים כהים יותר יוצאי אתיופיה, אמורים לחיות בישראל בשוויון זכויות וחובות. אבל הרשויות, ובעקבותיהן האוכלוסייה, מתייחסות אליהם באופן מפלה ומתנשא לעתים, הפוגע בהם ואף גורם לצלקות נפשיות שקשה לרפאן בקרב ילדיהם. כזו הייתה, למשל, פרשיית אי קבלת הילדים האתיופים לבתי הספר באור יהודה בתחילת שנת הלימודים הנוכחית כדי ש"לא יהיו בהם יותר מדי אתיופים". או הוצאת ילדים מגן בערד באמצע שנת הלימודים בתירוץ דומה. כך למשל, משיקולים זרים משרד הפנים סירב להעלות לישראל משפחות אתיופיות שנים ארוכות, וכשאלה עלו סוף-סוף פקידי המשרד המשיכו להערים עליהם קשיים רבים. מקרים כאלה הם מנת חלקם היומית של יוצאי אתיופיה". (עו"ד יסמין קשת, מרכז "טבקה" לסיוע משפטי וסינגור קהילתי ליוצאי אתיופיה)

"בגלל ש-200,000 מהגרי עבודה מועסקים בישראל בתנאי ניצול בוטים רק בגלל שהם 'זרים'. בגלל שמהגר עבודה מסין משלם בממוצע 10,000 דולר תמורת הזכות לעבוד בישראל, בהסתמך על הבטחות על עבודה מסודרת בשכר הוגן, וכשהוא מגיע לישראל הוא מגלה שאיש לא חולם לשלם לו אפילו את שכר המינימום הקבוע בחוק. בגלל שמהגר עבודה שמעז להתלונן או לעזוב מעסיק שמתעמר בו, מאבד את מעמדו החוקי וצפוי למעצר וגירוש. בגלל שנאמר למהגרי עבודה שאסור להם להתאהב, להתחתן או

לעשות ילדים, ואם הם בכל-זאת מחליטים להקים משפחה מכריחים אותם לעזוב. בגלל של-500 ילדים של מהגרי עבודה שגדלים בישראל, לומדים במערכת החינוך הישראלית, מדברים, חושבים וחולמים בעברית, רואים את עצמם אזרחים לכל דבר ושואפים לשרת בצה"ל, אומרים שהם לא שייכים. בגלל שבכל שנה 1,000 עד 3,000 נשים ממזרח אירופה נסחרות בתעשיית המין בישראל ואלפי הלקוחות שמבקרים בבתי הבושת עוצמים עיניים מול סבלן. ובגלל שאם אנחנו מצפים שיכבדו אותנו ויהיו סובלניים כלפינו, כדאי שנדע לכבד את מי שחיים עמנו ונזכור שגם אנחנו, לא כל-כך מזמן, היינו הזרים". (שבי קורזן, ["מוקד סיוע לעובדים זרים"](#))

"בגלל שהאזרחות בישראל אינה שוויונית בין הערבים והיהודים. אלה הרוצים להנציח אי-שוויון זה ינסו להציע את הסובלנות כהתנהגות נחמדה של האזרחים היהודים ושל השלטון כלפי האזרחים הערבים. ככה נתנהג כג'נטלמנים, אבל נישאר במצב של חיים באי-שוויון. אני מוותר על ההדר והנימוס, ומעדיף שוויון פשוט וממשי. המושג 'סובלנות' נשחק, והוא מבטא עולם מושגים שאבד עליו הכלח כבר במאה ה-20. סובלנות מבטאת נדיבות של החזק כלפי החלש, ולעומת זאת חיים בשוויון מאפשרים חיים משותפים של אוכלוסיות שונות. לכן אין לנו צורך בסובלנות ויש לנו חובה לחיות בשוויון. יחד-עם-זאת, החברה האזרחית בעולם מזכירה לנו מידי פעם היכן אנחנו חיים, ונותנת לנו הזדמנות לעקוב אחר התפתחות המושגים והתפיסות בארצות אחרות. ימי שוויון אזרחי, זכויות האדם ואף יום הסובלנות, מחייבים אותנו להסתכל החוצה וגם על עצמנו. לכן צריך לציין בישראל את יום הסובלנות הבינלאומי, אבל לא ליפול בפח שמציע חיבוקי "פוצי-מוצי" במקום שוויון של ממש בין האזרחים בחלוקת כל משאבי המדינה". (שלום (שולי) דיכטר, [העמותה לקידום שוויון אזרחי "סיכוי"](#))

"בגלל שסובלנות היא מצרך נדיר בירושלים, ויעידו על-כך 10,000 משתפי מצעד הגאווה שהתקיים ביוני בעיר הקודש. לא רק שהם התקבלו בשלטי "תועבה" וקריאות "עמלק", אלא גם בשקיות שנתן ובאיש אחד מוסת, ישי שליסל שמו, שבימים אלו עומד למשפט בעוון שלושה ניסיונות לרצח בדקירה. פעם בשנה ירושלמים וחבריהם, שמאמינים בחיים משותפים של קהילות שונות ומגוונות, יוצאים לרחוב להפגין למען חזון נאיבי זה. ביום בו נערך מצעד הגאווה ירושלים היא עיר של סובלנות, של בני-אדם שווים ללא קשר לנטייתם המינית, זהותם הלאומית או הדתית, מגדרם או מוצאם. כעת אנו נושאים את עינינו לאירועי הגאווה העולמיים למען סובלנות ופולרליזם, שיתקיימו בירושלים באוגוסט 2006". (חגי אלעד, ["הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות"](#))

"בגלל שבישראל חיים כ-30 אלף ילדים ובני נוער עולים שמצבם החברתי, הכלכלי והלימודי כלל אינו משביע רצון. לא פעם הילדים האלה סובלים מביטויי גזענות ואפליה הן מבני גילם והן מהמבוגרים שסביבם, הן במערכת החינוך והן מחוצה לה. הם חשים מנותקים מהחברה הישראלית ומתקשים להשתלב בה באופן שיויוני. הילדים ובני הנוער העולים אמנם מהווים רק 11 אחוז מכלל הילדים ובני הנוער, אך כל נער עולה רביעי נושר ממערכת החינוך, רק 36 אחוז מהתלמידים העולים מקבלים תעודת בגרות מלאה, בכ-40 אחוז מכלל התיקים שנפתחים במשטרה כנגד קטינים מעורבים נערים עולים ו-25 אחוז מהנערים שעוברים טיפול פסיכיאטרי הם עולים. הנתונים המדאיגים הללו מצביעים על-כך שהם זקוקים ליותר עזרה, תשומת לב ותמיכה הן מהממסד והן מכל-אחד מאיתנו". (רומן שניידר, ["האגודה ישראלית למען ילדים עולים"](#))

"בגלל שגם התקשורת זקוקה ליום הסובלנות. כמה פעמים ראית נכה בטלוויזיה? ואינני מתכוון לדיווח על שביתת הנכים או לאולימפיידת הנכים, אלא לכל נושא אחר שאינו קשור בנכים עצמם (פוליטיקה, ביטחון, בישול וכל מה שרק מדברים עליו מתוך המסך). כמה פעמים ראית ילד ערבי, עם היגיו כבד, בתוכניות הילדים הרבות כל-כך? כמה פעמים ראית שופט ישראלי דובר רוסית, שופט ערבי או אתיופי, באינספור תחרויות הריאליטי בערוצים השונים? כמה פעמים או שמעת עיוור או חירש מדבר על חינוך? על יופי? על יצחק רבין? כמה פעמים התבקש תחקירן באחת התוכניות לחפש נכה בכסא גלגלים או עיוור שיש לו משהו מעניין או מחדש לספר, כפי שהוא מתבקש למצוא דמות תל אביבית ודמות מהפריפריה, אשכנזי וספרדי, גבר ואישה? כן, גם התקשורת זקוקה ליום הסובלנות. יש לה תפקיד מרכזי לא רק בהעלאת המודעות לנושא, אלא גם ביצירת תשתית להתייחסות נורמלית לתופעה הנורמלית של אוכלוסיות מסוגים שונים, שכיום חלק מהציבור רואה בהם 'לא נורמלים'. אם ילדינו הצברים ישמעו מגיל צעיר מאוד מבטאים שונים, יראו נכים לצד בריאים, חירשים ליד שומעים, הם יבינו שככה זה. נורמלי. החברה הישראלית תרויח והשונים יהיו שווים". (דרור שטרנשווס, יו"ר מרכז "אג'דה")